



# Miljöhandlingsprogram för unionen till 2030

2020/21:FPM34

---

Miljödepartementet

2020-11-17

## Dokumentbeteckning

COM(2020) 652

Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ett allmänt miljöhandlingsprogram för unionen till 2030

## Sammanfattning

Kommissionen har presenterat ett förslag till åttonde miljöhandlingsprogram, Ett allmänt miljöhandlingsprogram för unionen till 2030. Programmet är ett förslag till beslut om sex tematiska mål som ska uppnås till 2030, med en långsiktig vision för 2050. Miljöhandlingsprogrammet ska komplettera den europeiska gröna given och omfatta en ny övervakningsram för att uppnå miljö- och klimatmålen.

Regeringen välkomnar att kommissionen presenterat ett förslag till åttonde miljöhandlingsprogram. Regeringen välkomnar också den tydliga koppling som görs till genomförandet av målen i Agenda 2030 och Parisavtalet. Regeringen ser positivt på ett miljöhandlingsprogram som omfattar ett förstärkt övervakningsramverk för genomförandet av programmets prioriterade mål och långsiktiga vision.

## 1 Förslaget

### 1.1 Ärendets bakgrund

EU:s miljöpolitik har sedan mitten av 1970-talet vägletts av handlingsprogram som definierar ett antal prioriterade mål som ska uppnås inom en bestämd tidsram. Syftet är att bland annat skydda naturkapital, stimulera resurseffektiv och koldioxidsnål tillväxt och innovation samt att skydda invånarnas hälsa och välbefinnande. Nuvarande

miljöhandlingsprogram, det sjunde i ordningen, har även satt en långsiktig vision till 2050 liknande det svenska generationsmålet. Det sjunde miljöhandlingsprogrammet löper ut 2020. I oktober 2019 antogs rådslutsatser som uppmanade kommissionen att presentera ett förslag om ett åttonde miljöhandlingsprogram. Rådslutsatserna innehöll även övergripande principer som rådet vill se i ett kommande program. Förslaget om ett åttonde miljöhandlingsprogram presenterades den 14 oktober 2020.

## 1.2 Förslagets innehåll

Kommissionen har presenterat ett nytt miljöhandlingsprogram, Ett allmänt miljöhandlingsprogram för unionen till 2030 (åttonde miljöhandlingsprogrammet). Det nya miljöhandlingsprogrammet har som övergripande mål att på ett rättvist och inkluderande vis påskynda övergången till en resurseffektiv, ren och cirkulär ekonomi. I den gröna given framgår att kommissionen ska lägga fram ett nytt miljöhandlingsprogram som ska komplettera och återspegla ambitionen i given och omfatta en ny övervakningsmekanism som ska se till att EU fortsätter att följa och uppnå sina miljömål.

Miljöhandlingsprogrammet ska även ligga till grund för EU:s uppfyllnad av de globala miljö- och klimatmålen under Agenda 2030 och målen i Parisavtalet. I kommissionens utvärdering av det sjunde miljöhandlingsprogrammet framgick bland annat att miljöhandlingsprogrammet bidragit till att EU kunde tala med en enad röst om miljö- och klimatfrågor på den globala arenan.

Förslaget till program innehåller bland annat sex prioriterade tematiska mål som ska uppnås till 2030, med en långsiktig vision för 2050. Visionen är att ”år 2050 lever vi gott inom planetens ekologiska gränser. Vårt välbefinnande och vår goda miljö bygger på en innovativ kretsloppsekonomi där ingenting slösas bort och där naturresurser förvaltas hållbart och biologisk mångfald skyddas, värderas och återställs på sätt som stärker vårt samhälles motståndskraft. Vår utsläppsnåla tillväxt är sedan länge frikopplad från resursanvändningen och anger takten för ett säkert och hållbart globalt samhälle”. Förslaget är mer övergripande jämfört med det nuvarande miljöhandlingsprogrammet och innehåller inga konkreta förslag på åtgärder.

Åttonde miljöhandlingsprogrammet har följande sex tematiska mål:

1. Oåterkalleligt och gradvis minska växthusgasutsläppen och förbättrade upptag genom naturliga och andra sänkor i unionen för att uppnå 2030 års mål för minskning av växthusgasutsläppen och uppnå klimatneutralitet senast 2050;
2. Göra fortsatta framsteg när det gäller att förbättra anpassningsförmågan, stärka motståndskraften och minska sårbarheten gentemot klimatförändringar;

3. Göra framsteg mot en regenerativ tillväxtmodell som ger mer tillbaka till planeten än den tar, frikopplar ekonomisk tillväxt från resursanvändning och miljöförstöring och påskyndar övergången till en cirkulär ekonomi;
4. Eftersträva en nollutsläppsvision för en giftfri miljö, inbegripet för luft, vatten och mark, och skydda medborgarnas hälsa och välbefinnande mot miljörelaterade risker och konsekvenser;
5. Skydda, bevara och återställa den biologiska mångfalden och stärka naturkapitalet, särskilt luft, vatten, mark, och skog, sötvatten, våtmark och marina ekosystem;
6. Främja den miljömässiga hållbarheten och minska miljö- och klimatpåfrestningar i samband med produktion och konsumtion, särskilt på områdena energi, industriell utveckling, byggnader och infrastruktur, rörlighet och livsmedelssystem.

Ett av syftena med programmet är att skapa ett gemensamt ägarskap mellan alla tre EU-institutioner och medlemsstaterna för mål och utgöra ett förutsägbart ramverk och ange en riktning för beslutsfattare och andra intressenter – inklusive städer och regioner. I förslaget listas vad som krävs för att nå de prioriterade målen i miljöhandlingsprogrammet. Det handlar bland annat om förstärkt integrering och synergier mellan politikområden, regelbundna konsekvensbedömningar, investeringar i en hållbar omställning, utfasning av miljöskadliga subventioner, miljöstyrning inklusive transparens, information, allmänhetens deltagande och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor och främjande av forskning och innovation.

Miljöhandlingsprogrammet omfattar även en ny övervakningsram för att uppnå de prioriterade målen. Enligt förslaget ska kommissionen med stöd av Europeiska miljöbyrån (EEA) och Europeiska kemikaliemyndigheten (ECHA) regelbundet utvärdera och rapportera om EU och medlemsstaternas framsteg avseende uppnåendet av miljöhandlingsprogrammets mål och vision till 2050, ”leva gott inom planetens gränser”. Miljöhandlingsprogrammet föreslås vara ett heltäckande ramverk för att säkerställa en samordnad strategi för det övergripande uppnåendet av unionens miljö- och klimatmål. I sammanhanget av EU:s uppfyllnad av FN:s 2030-mål för hållbar utveckling syftar övervakningsramen även till att ge ett miljö- och klimatbidrag till EU:s övergripande insatser att mäta samhällsliga framsteg ”bortom BNP”, mot hållbarhet, välbefinnande och motståndskraft, inbegripet motståndskraft mot katastrofer.

Den nya övervakningsramen ska bygga på och komplettera redan existerande övervaknings- eller styrningsramverk på miljö- och klimatområdet, såsom Styrningen av energiunionen och av klimatåtgärder samt Granskning av genomförandet av miljöpolitiken (EIR). Det nya övervakningsramverket ska,

i största möjliga mån, inkludera redan existerande verktyg och indikatorer i EU-statistik och data från EU:s miljöbyrå (EEA) och EU:s kemikaliemyndighet (ECHA), för att på så vis undvika dubbelarbete och ökad administrativ börda för medlemsstaterna. Detta innebär ett utökat uppdrag till EEA och ECHA. Kommissionen kommer att lansera en bred samrådsprocess med andra EU institutioner, medlemsstater och intressenter för att utforma en heltäckande övervakningsram. Baserat på dessa konsultationer planerar kommissionen att presentera ett antal huvudsakliga indikatorer senast slutet på 2021. Samrådsprocessen kommer att genomföras i samordning med de pågående arbetsflöden som aviserats i den europeiska gröna given för att utforma eller se över övervakningsramarna för cirkulär ekonomi, biologisk mångfald och nollutsläpp i syfte att säkerställa övergripande samstämmighet och minska den administrativa bördan.

Processen för att utveckla en övervakningsram för det åttonde miljöhandlingsprogrammet ska ge tillfälle att undersöka potentialen hos det pågående arbetet vid kommissionens gemensamma forskningscentrum, Europeiska miljöbyrån och andra aktörer rörande planetens gränser (t.ex. användning av sötvatten, förändrad markanvändning, havsförsurning) och unionens konsumtionsavtryck, inklusive avskogning och skogsförstörelse i tredjeländer. År 2016 medverkade t.ex. Stockholm Resilience Centre i en EEA-utförd utvärdering om hur konceptet planetära gränser kan bidra till långsiktighet i EU:s miljö- och klimatpolitik.

Åttonde miljöhandlingsprogrammet innehåller inte några förslag till ny lagstiftning.

### 1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Förslaget avser ett handlingsprogram för unionen och får därför inga direkta effekter på gällande svensk rätt.

### 1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Förslaget avser ett handlingsprogram för unionen och får inga direkta budgetära konsekvenser. Kommissionen har inte presenterat någon jämförbarhetsanalys av programmet.

## 2 Ståndpunkter

### 2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar att kommissionen presenterat ett förslag till åttonde miljöhandlingsprogram. Regeringen stödjer kommissionens övergripande tematiska prioriteringar i handlingsplanen. Regeringen välkomnar också den tydliga koppling som görs till genomförandet av målen i Agenda 2030 och målen i Parisavtalet.

Det övergripande målet för Sveriges miljöpolitik, generationsmålet, tillsammans med miljö kvalitetsmålen förutsätter en ambitiös miljö- och klimatpolitik knuten till ett effektivt genomförande i Sverige, inom EU och i internationella sammanhang. Regeringen ser därför positivt på ett miljöhandlingsprogram som omfattar ett förstärkt övervakningsramverk för genomförandet av programmets prioriterade mål och långsiktiga vision. Det är viktigt att den planerade konsultationsprocessen leder fram till tydliga resultatbaserade indikatorer för att mäta framsteg mot programmets mål.

## 2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu inte kända.

## 2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter avseende förslaget är ännu inte kända.

## 2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Regeringen avser inte att skicka förslaget på remiss.

# 3 Förslagets förutsättningar

## 3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Som rättslig grund för förslaget anges artikel 192.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Beslut fattas av rådet med kvalificerad majoritet efter ordinarie lagstiftningsförfarande med Europaparlamentet enligt artikel 294 i EUF-fördraget

## 3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Kommissionen anger att eftersom miljö- och klimatpolitiken är ett område med delad befogenhet inom EU och en decentraliserad politik, är ett av syftena med programmet att skapa ett gemensamt ansvar för alla tre EU-institutioner och medlemsstaterna när det gäller dess mål, vilket ger beslutsfattare och andra intressenter – däribland regioner och städer, företag, arbetsmarknadens parter, det civila samhällets organisationer och enskilda medborgare – en förutsägbar ram och vägledning om vad som bör göras. Eftersom målet med beslutet inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare kan uppnås bättre på unionsnivå är förslaget förenligt med subsidiaritetsprincipen. Vidare anger kommissionen att beslutet inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.

Regeringen delar kommissionens bedömning.

### 4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget kommer att behandlas i rådets arbetsgrupp för miljö. Den första rådsarbetsgruppen ägde rum den 11 november. En första policydebatt om förslaget kommer att hållas på miljöministermötet den 17 december. Förhandlingarna väntas därefter pågå under större delen av 2021.

### 4.2 Fackuttryck/termer

MHP - Miljöhandlingsprogram

EAP - Environment Action Programme